Itä-Suomi
Aluehallintovirasto
Työsuojelun vastuualue

Lausunto

18.9.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 80/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue pahoittelee, ettei se pyydetyssä aikataulussa voi lähettää asiantuntijaa valiokunnan kokoukseen. Ulkomaalais- ja kausityövoimankäytön valvontaan erikoistuneet tarkastajat ovat valiokunnan kokouspäivänä poliisin ja rajavartiolaitoksen kanssa etukäteen sovitussa yhteistoimenpiteessä. Vastuualue lausuu kuitenkin kirjallisesti esityksestä seuraavaa.

1. Kausityödirektiivin huomioiminen lainsäädännössä

   Työsuojeluvalvonnan kannalta ei ole merkitystä muuttuuko ulkomaalaislaki direktiivin edellytysten mukaisesti, vai tuleeko erillinen kausityövoimaa säätelevä säädös. Olennaista on määritellä selkeästi mitä kausityövoima on ja kuka sitä valvoo.

   Erityisesti kausityön määrittelyä tulisi täsmentää, koska nykyisin on esimerkiksi kasvihuoneita, jotka toimivat 11 kuukautta vuodessa tai tiloja, joiden yhteydessä on ympärivuoden toimivia kymmeniä työntekijöitä työllistäviä jalostuslaitoksia. Onko 11 kuukautta vuodessa eri työntekijöiden toimesta tehtävä kasvihuonetyö kausityötä? Vastuualueen mielestä kausityö tulisi rajata ns. luonnolliseen satokauteen esim. kesäkuun alusta lokakuuhun tai vastaavalla selkeästi määritetyllä tavalla. Entä onko maatilan yhteydessä toimivassa elintarvikkeiden jalostustehtaassa tehtävä tehdastyö sadonkorjuutyöhön liittyvää tilalla tapahtuvaa jatkojalostusta?

   Lainsäädännössä tulisi kausityön määrittelyn lisäksi määritellä mikä viranomainen valvoo ja on toimivaltainen toimimaan tilanteessa, jossa kausityöntekijä ei teekään kausityötä vaan jotain muuta työtä.

2. Kausiluvan myöntäminen

   Vastuualue toivoo kiinnitettävän erityistä huomiota kausilupia myöntävään viranomaiseen ja huomauttaa, ettei työsuojeluviranomaisella ole puhtaana valvontaviranomaisena henkilöluvitukseen liittyviä tietojärjestelmiä. Työsuojeluviranomaisen määrääminen lupaviranomaiseksi aiheuttaisi merkittäviä resurssi- ja tietojärjestelmäkustannuksia verrattuna henkilöluvitukseen erikoistuneisiin viranomaisiin, kuten vaikkapa maahanmuuttovirasto Migriin.

3. Ohjeiden sijaan sitovaa lainsäädäntöä

   Vastuualue näkee erittäin hyvänä, että lainsäädännössä pyritään korvaamaan ohjeet ja vakiintuneen menettelytavat sitovilla velvoitteilla. Ohjeet ja vakiintuneet käytännöt ovat ongelmallisia hallinnollisten pakkokeinojen käyttöprosesseissa ja toimivat tosiasiassa jopa syöt-

Postiosoite PL 1741, 70101 Kuopio
Käyntiosoite Hallituskatu 12-14, 70100 Kuopio
Puhelin 0295 016 800
tyosuojelu.ita@avi.fi
www.tyosuojelu.fi

teinä tahoille, jotka nimenomaisesti etsivät keinoja rikkoa säädöksiä jäämättä kiinni. Esimerkkinä vaikkapa ulkoasiainministeriön ohje HEL7W0467-2, jossa mainitaan "Tästä syystä vuokratyövoiman hakemista viisumivelvollisista maista kausityöhön ei suositella." Tosiasiassa vuokratyövoiman käyttö ei ole kielletty, joten suosituksesta huolimatta asiaan ei voida puuttua.

4. Ulkomaalaisrekisterilaki

   Vastuualue on huolissaan ulkomaalaisrekisterilaista, koska työsuojeluviranomainen joutuisi osittaisena rekisterin ylläpitäjänä tekemään huomattavasti ylimääräistä työtä, joka on poissa valvontatyöstä. Työsuojelutarkastusten tarkastuskertomukset tulisivat valvonnan jälkeen rekisteriin mahdollisesti vasta sitten kun työnteko on jo loppunut, joten olisiko niistä enää hyötyä muille tahoille?

   Samaan aikaan toki on todettava, että yhteisestä rekisteristä työsuojeluviranomainen saisi tietoja esimerkiksi kausiviisumeita hakeneista työnantajista ja voisi kohdentaa valvontaansa tehokkaammin.

5. Vastuualueen havaintoja kausityövoiman valvonnasta käytännössä

   Valvonnassa on havaittu, että käytännössä ulkomaalaisen työntekijän työsuhteen ehdot saattavat olla käytännössä hyvinkin erilaiset kuin mitä lupahakemukseen on kirjattu. Esim. työsopimus on solmittu Töihin kutsuttaessa -periaatteella silloin kun satotilanne sen sallii, vaikka lupahakemuksessa työaika on 40h/vko.

   Ulkomaalaislain 86§:n mukaisesta ilmoitusmenettelystä TE-toimistoon annetaan valvonnassa paljon toimintaohjeita. Työnantajat eivät tunne ilmoitusvelvollisuutta tai eivät ehdi ilmoittaa suurta työntekijäjoukkoa, kun kausityö jo sitten loppuukin. Valvonnalla ei pystytä vaikuttamaan tilanteeseen ainakaan lyhytaikaisessa kausityössä.

Johtaja Markku Rautio